

مقاله پژوهشی - فصلنامه علمی رهیافت

سال نوزدهم، شماره ۷۲، پاییز ۱۴۰۴
صفحه ۱۰۵ تا ۱۲۸

ارتباط هویت ملی و غرور ملی با میانجی‌گری امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان علوم سیاسی

علیرضا کریمیان * * استادیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

مهدی اکبری استادیار گروه روانشناسی و مشاوره دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

چکیده

این مقاله درصدد بود ارتباط هویت ملی و غرور ملی با میانجی‌گری امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان علوم سیاسی بررسی کند. از لحاظ ماهیت روش پژوهش مقاله حاضر جزو مطالعات همبستگی است. کلیه دانشجویان علوم سیاسی مقطع کارشناسی دانشگاه مازندران، جامعه آماری مطالعه را تشکیل می‌دهند. در این مطالعه ۱۳۹ نفر از دانشجویان کارشناسی علوم سیاسی (۴۷ دانشجوی پسر و ۹۲ دانشجوی دختر) دانشگاه مازندران شرکت داشتند که از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند و به سه مقیاس استاندارد پرسشنامه غرور ملی ساخته عیدی و همکاران (۱۳۹۳)، پرسشنامه امیدواری حوزه‌های خاص بزرگسالان ساخته سیمپسون (۱۹۹۹) و پرسشنامه هویت ملی ساخته ربانی و رستگار (۱۳۹۲) پاسخ دادند. نتایج تجزیه و تحلیل اطلاعات نشان داد میزان بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان در سطح ($p < 0.01$) معنی‌دار بدست نیامده است. بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی و بتای استاندارد مسیر امیدواری حوزه‌های خاص به غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی در سطح ($p < 0.01$) معنی‌دار بدست آمد. همچنین با توجه به نتایج اثر غیرمستقیم می‌توان دریافت که امیدواری حوزه‌های خاص در ارتباط هویت ملی و غرور ملی دانشجویان نقش میانجی نداشته است. با توجه به نتایج پیشنهاد می‌شود که برای ارتقای غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی، باید سطح هویت ملی و امیدواری را افزایش داد.

کلیدواژه: غرور ملی، هویت ملی، امیدواری، دانشجویان علوم سیاسی.

* نویسنده مسئول: Karimian.alireza@yahoo.com

تاریخ تأیید: ۱۴۰۴/۰۴/۲۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۰۳

The Islamic Revolution Approach Quarterly

Vol. 19, No.72, Fall 2025, P 105-128

rahyaftjournal.ir

The Relationship between National Identity and National Pride and the Mediation of Hope in Specific Areas of Political Science Students.

Alireza Karimian *

PhD in Political Science, Assistant Professor,
Department of Political Science, Payam Noor
University, Tehran, Iran

Mahdi Akbari

PhD in Psychology, Assistant Professor,
Department of Psychology and Counseling,
Farhangian University, Tehran, Iran

Abstract

This article aimed to investigate the relationship between national identity and national pride with the mediation of hope for specific domains of political science students. Five hypotheses were proposed according to the model. In terms of the nature of the method, the present study is a descriptive research and in terms of the method, it is also in the category of correlational studies. The statistical population of the present study was undergraduate political science students at the University of Mazandaran. In this study, 139 undergraduate political science students (47 male students and 92 female students) participated in this study. They were selected through stratified sampling and responded to three standard questionnaires: Eidi et al. (2014), Simpson's (1999) Adult Hope for Specific Domains, and Rabbani and Rastegar's (2013) National Identity Questionnaire. The results showed that the standard beta value of the path from national identity to hope for specific domains of students was not significant at the ($p < 0.01$) level. The standard beta of the path from national identity

* Corresponding Author: Karimian.alireza@yahoo.com

How to Cite: Karimian, A., Akbari, M. (2025). The Relationship between National Identity and National Pride and the Mediation of Hope in Specific Areas of Political Science Students., *The Islamic Revolution Approach Quarterly*, 19(72), 105-128.

Date Received: 22 February 2025 Date Accepted: 16 July 2025

to national pride of political science students and the standard beta of the path of hope in specific areas to national pride of political science students were significant at the ($p < 0/01$) level. Also, according to the results of the indirect effect, it can be seen that hope in specific areas did not play a mediating role in the relationship between national identity and national pride of students. According to the results, it is suggested that in order to improve the national pride of political science students, the level of national identity and hope should be increased.

Keywords: National pride, national identity, hope, political science.

introduction

National pride is considered by social scientists as an important phenomenon in comparative politics and comparative economics. A review of the research literature shows that the hope variable can have a mediating role in the relationship between national identity and national pride. Some researchers examined the relationship between national identity and psychological well-being in European countries and found that, while it is moderated by national pride, higher levels of national identity reduce happiness, but lower levels of national identity enhance happiness. Given the importance of the national pride variable and the examination of important variables related to it, this study seeks to examine the relationship between national identity and national pride by considering the mediating role of hope in specific areas of political science students.

Materials and Methods

The research method is descriptive in nature and correlational in method. The statistical population consists of undergraduate political science students at Mazandaran University, who were studying in the academic year 1400-1399, and there were about 500 students in the undergraduate course. The purpose of selecting political science students is to have political awareness and subject mastery of the component of national identity and solidarity. Political science, sometimes called political science, is a social science that deals with governance systems and the analysis of political activities, political thoughts, and the constitution related to political behavior. In this study, about 180 questionnaires were distributed, and ultimately the information of 139 students was deemed valid. 139 undergraduate

students of political science (47 male and 92 female) from Mazandaran University participated and were selected through stratified sampling method. The classes included first-year students, second-year students, third-year students, and fourth-year students. All sample students responded to three standard national pride questionnaires: to measure national pride, the National Pride Questionnaire developed by Eidi et al. (2014), the 40-item Adult Domain-specific Hope Scale (DSHS) by Simpson (1999), and the National Identity Questionnaire by Rabbani and Rastegar. (2013).

Discussion

The results show that standard beta of the path from national identity to national pride of political science students is significant at two levels ($p < 0.05$) and ($p < 0.01$) ($T=3.23$; $\beta=0.18$). Also, the standard beta of the path from hope for specific areas to national pride of political science students (third hypothesis of the research) is significant at two levels ($p < 0.05$) and ($p < 0.01$) ($T=4.21$; $\beta=0.35$). In the indirect effects section, the standard beta of the path from national identity to hope for specific areas of political science students at two levels ($p < 0.05$) and ($p < 0.01$) is not significant ($T=0.67$; $\beta=0.01$). According to the results of the indirect effect, it can be seen that hope for specific areas did not play a mediating role in the relationship between national identity and national pride of students. In the total effects section, the standard beta of the path from national identity to hope for specific areas of students at two levels ($p < 0.05$) and ($p < 0.01$) is not significant ($T=1.95$; $\beta=0.07$). The standard beta of the path from national identity to national pride of political science students at two levels ($p < 0.05$) and ($p < 0.01$) is significant ($T=3.23$; $\beta=0.18$). Also, the standard beta value of the path of hope for specific areas of students to national pride of political science students (the third hypothesis of the research) is significant at two levels ($p < 0.05$) and ($p < 0.01$) ($T=4.21$; $\beta=0.35$).

Conclusion

The results of the research analysis showed that the causal relationship between national identity and hope in specific domains of political science students is not significant. To theoretically explain the results, it should be said that national identity can have complex effects on the level of hope in a society. The results showed that the relationship between national identity and national pride of political science students was significant. To explain these results theoretically, it

should be said that political science students will feel proud of their nation's ability in the form of national identity by knowing and being aware of their nation's past and history, and their national pride is influenced by their understanding of national identity. Other results of the study also showed that the hopefulness of specific domains did not play a mediating role in the relationship between national identity and national pride of students. The results of this part of the study are also somewhat consistent with the results of some studies. Although it seems reasonable that national satisfaction is generally related to hopefulness and that the two types of national identity, specific domain and general, which are inseparable and at the same time distinct from each other, affect hopefulness. The key concepts, namely national identity and hopefulness, are particularly related to the specific context, so the relationship between national identity and hopefulness apparently varies across nations and cultures. However, it is important to note that the relationship between national pride and hopefulness of specific domains is not always simple and direct. Other factors such as economic and social conditions, historical events, political system, etc. can also affect this relationship, the economic and social conditions of a country can affect the level of national pride and hopefulness of specific domains.

مقدمه

غرور ملی سازه‌ای چندبعدی است که در بالاترین سطح هویت فراگیر قرار دارد که به پیوند عاطفی مثبت نسبت به نمادها و موقعیت‌های ویژه ملی اطلاق می‌شود و به چهار دسته فرهنگی، تاریخی، اقتصادی و سیاسی تقسیم می‌شود (Müller-Peters, 1998: 51). برخی پژوهشگران بیان داشتند که مقوله «غرور» یکی از هیجان‌های خودآگاه و هشیار آدمی است که به انسان‌ها یاری می‌کند تا وجهه و مرتبه اجتماعی خود را ارتقا دهند و برای درگیری در امورات روزمره انگیزه دهنده است (Tracy, Mercadante, Witkower & Cheng, 2019: 701). دو مقوله هویت ملی و غرور ملی با هم مرتبط هستند، اما از نظر مفهومی با یکدیگر تفاوت‌های زیادی دارند. هویت ملی، جنبه‌های هنجاری افراد را برجسته می‌کند، در حالی که غرور ملی، ریشه در جنبه‌های عاطفی و احساسی دارد. غرور ملی به معنای وابستگی عاطفی به کشور خود، از نظر مفهومی با هویت ملی این نظر متفاوت است که هویت ملی به وضوح یک عامل شناختی و غیرعاطفی است که مرزهای هنجاری اعضای یک جامعه را تعیین می‌کند. اما غرور ملی می‌تواند مبتنی بر احساس‌های و هیجان‌های مثبت نسبت به دستاوردهای یک ملت باشد (مانند توسعه اقتصادی، حکمرانی خوب، سطوح پایین فساد یا عملکرد در المپیک، جام جهانی و...) (Cebotari, 2015: 169). از سوی دیگر، غرور ملی می‌تواند بیانگر احساس برتر بودن کشور خود و احساسات مثبت شدید نسبت به آن باشد که در برخی پژوهش‌ها با ملی‌گرایی، یعنی نوعی تعصب نسبت به سایر کشورها مرتبط بوده است (Cebotari, 2015: 169). براساس مطالعات، غرور ملی با غرور اصیل (authentic) همخوانی دارد، در حالی که ملی‌گرایی با غرور متکبرانه (hubristic) مطابقت دارد (Tracy, J. L., & Robins, 2007: 263). غرور اصیل، عزت نفس واقعی است که با اعتماد به نفس و مفید بودن مشخص می‌شود، جایی که موفقیت فرد معمولاً به اقدامات خاصی نسبت داده می‌شود که خودش انجام می‌دهد، برای مثال من جایزه اول را گرفتم زیرا واقعاً برای مسابقه سخت تمرین کردم. اما غرور متکبرانه عملاً خود بزرگ‌بینی است و موفقیت اغلب به عوامل غیرقابل کنترل خود نسبت داده می‌شود، برای مثال من جایزه اول را گرفتم زیرا باهوش‌تر از دیگران هستم. برخی مطالعات شاخص در این حوزه توانستند اثربخشی دولت‌ها را از نظر افکار عامه از طریق غرور ملی پیش‌بینی کنند (Ahlerup & Hansson, 2011: 431). اروپ و هنسن دریافتند که سطح ملی‌گرایی، که با سطح غرور ملی در میان مردم سنجیده می‌شود، رابطه‌ای U شکل معکوس با اثربخشی دولت دارد. سطوح پایین و بالای سطح غرور ملی منجر به اثربخشی بهتر دولت می‌شود. اما علی‌رغم مطالعه

تأثیر غرور ملی به عنوان متغیر مستقل، مطالعات بسیاری کمی برای تعیین عوامل تعیین کننده غرور ملی صورت گرفته است (Bekhuis, Lubbers & Verkuyten, 2014: 487).

صاحب نظران ابعاد مختلفی برای غرور ملی قایل شدند که غرور ملی را برای آن کشور و موقعیت خاص آن کشور نشان می دهد. برای مثال برخی از پژوهشگران به غرور اقتصادی و علمی تاکید دارند (اکبری، ۱۴۰۰: ۶۷). برخی مطالعات دیگر نیز بر ابعاد غرور ورزشی (قهرمانی در مسابقات ورزشی) و ادبیاتی و هنر تأکید داشتند (Andrews, McGlynn & Mycock, 2010: 299). آندروز و همکارانش گزارش دادند که ابعاد، شقوق متفاوت و متنوعی ده گانه ای از غرور ملی را به ترتیب اهمیت آنها معرفی کرده که شامل (۱) غرور ورزشی با ۷۷ درصد، (۲) هنر و ادبیات ۷۳ درصد، (۳) تاریخ با ۷۱ درصد و (۴) علم و صنعت با ۶۸ درصد، (۵) حوزه های دموکراسی ۴۹ درصد، (۶) شاخص های اقتصادی با ۴۸ درصد، (۷) قدرت نظامی با ۴۵ درصد، (۸) نفوذ سیاسی با ۴۴ درصد، (۹) خدمات رفاه اجتماعی با ۴۱ درصد و (۱۰) عدالت و رفتار انصاف و برابری با ۳۹ درصد می باشد (Andrews, McGlynn & Mycock, 2010: 299). این گونه به نظر می رسد که غرور ملی تا اندازه زیادی از مشخصه های تحت کنترل دولت ها همانند مردم سالاری، قدرت و توان نظامی، نفوذ سیاسی در جهان و خدمات رفاه اجتماعی، از پس زمینه های فرهنگی و غیرسیاسی زندگی روزمره و جاری همانند امور و رخدادهای ورزشی، امور مرتبط با هنر و ادبیات، حوادث تاریخ، امور مربوط به علم و صنعت نشأت می گیرد (اکبری، ۱۴۰۰: ۶۷).

یکی از مهمترین متغیرهایی که بر غرور ملی و ابعاد آن تأثیر گذار است، هویت ملی است. هویت ملی، ساختار روان شناختی پیچیده ای دارد. هویت ملی شامل نظام اطلاعات اساسی و اعتقادات در مورد گروه های ملی و نظام گسترده احساسات، عواطف و ارزیابی های مربوط به یک ملیت است. هویت ملی از نقطه نظر دیدگاه فردی بیشتر ناظر بر فرایند درونی سازی هویت جمعی جامعه از طرف فرد است و فرد در طول این فرایند جامعه پذیری، هویت ملی را با همه ابعاد درونی در هم آمیخته و تلفیق می کند و آن را بخش از تار و پود شخصیت خویش می سازد (اکبری، ۱۴۰۰: ۶۷). طبیعتاً هر گروه و اجتماعی دارای هویت خاصی است که آن هویت خاص که برای اعضای خود درونی شده وجه ممیزه و شاخص بارز تفاوت جامعه در مقایسه با جوامع دیگر است. هویت جمعی نیز میزان شاخص مشترک و مشابه در نحوه تفکر، احساسات و تمایلات یک گروه تعریف شده است که افراد آن را از طریق مکانیسم های جامعه پذیری درونی می کنند و باعث می شود نوعی احساس وظیفه و تعهد نسبت به گروه در فرد برانگیخته شود. اما بالاترین

سطح هویت جمعی در هر جامعه‌ای، هویت ملی (National identity) آن جامعه است، به عبارت دیگر هویت ملی در کشاکش تصور «ما» از «دیگران» شکل می‌گیرد. برخی صاحب نظران نیز در مقابل این نقطه نظر، هویت ملی را نیروی منسجم و هماهنگی در نظر می‌گیرند که افراد را در کنار هم نگه می‌دارد و تعامل آن‌ها به عنوان عضوی از یک خانواده شکل می‌دهد (Smith & Kim, 2006: 128). هویت ملی، یک جامعه را از جوامع دیگر متمایز کرده و در جامعه نوعی انسجام کلی ایجاد می‌کند. هویت‌های ملی افراد از جمله بانفوذترین و مهم‌ترین قدرت بالقوه ملی در کشورها است، یکی از دلایل این قدرت بالقوه را در عینیت و قابل مشاهده بودن سازه هویت ملی می‌داند. هویت‌ها و احساسات ملی منحصر به کشور خاصی نیست و در تمام ملل به چشم می‌خورد (Van Bavel, Cichocka, Capraro & et al. 2022: 751).

به نظر می‌رسد متغیری همانند امیدواری می‌تواند بر غرور ملی تاثیر بگذارد. امید یکی از مفاهیم مهم در جنبش روانشناسی مثبت گرا است که از ایده تمرکز بر آسیب شناسی روانی انتقاد کرده است. انتظارات مثبت در مورد آینده، مانند امید و خوش بینی، به عنوان مکانیسم‌های موثری در نظر گرفته می‌شوند که افراد می‌توانند به وسیله آنها به سلامت روانی مثبت دست یابند. امید به عنوان مفهومی متمایز و مستقل از خوش بینی، ارتباط نزدیکی با سلامت روان دارد. مفاهیم شجاعت، امید و خوش بینی به طور مثبت بر مشکلات سلامت روان مانند افسردگی و اضطراب تأثیر می‌گذارند (Seligman, 2024: 77). امید به طور خاص به عنوان یک ویژگی مثبت تعریف می‌شود که می‌تواند به شادی و سلامت کلی کمک کند. اوزر و کاواردیم (Kavradım & Özer) در مطالعه خود در مورد مفهوم امید در بیماران مبتلا به سرطان، امید را مفهومی دانستند که افراد را توانمند می‌کند و بر درک آنها از زندگی آینده تأثیر مثبت می‌گذارد. مطالعات نشان داده که افراد با سطوح امید بالا در شرایط عادی و در زمان بحرانی علائم افسردگی کمتری دارند. به نظر می‌رسد امید با علائم روانشناختی خاصی همراه است و نیاز به ارزیابی خاصی دارد (Kavradım & Özer, 2014: 154). به عنوان مثال، سطح امیدواری یک فرد ممکن است در حوزه‌های مختلف متفاوت باشد ممکن است در ورزش پایین باشد اما در مسایل فرهنگی بالا باشد. با این وجود، انتظار می‌رود هم هویت ملی و هم غرور ملی با متغیر امیدواری ارتباط داشته باشند، زیرا همگی نشان‌دهنده احساس تعلق فرد به کشور است که می‌تواند رضایت‌مندی عمومی از زندگی افراد را ارتقا دهد (Cameron & Berry, 2008: 17).

مرور پیشینه پژوهشی نشان می‌دهد که متغیر امید می‌تواند نقش میانجی در ارتباط هویت ملی و غرور ملی داشته باشد. برخی پژوهشگران رابطه بین هویت ملی و بهزیستی روانشناختی را در کشورهای اروپایی بررسی کردند و دریافتند که در حالی که با غرور ملی تعدیل می‌شود، سطوح بالاتر هویت ملی، شادی را کاهش می‌دهد، اما سطوح پایین تر هویت ملی، شادی را تقویت کند (Reeskens & Wright, 2013:153). این احتمالاً به این دلیل است که ناسیونالیسم قومی «ماهیت درون‌نگر، ارتجاعی، مضطرب و استبدادی» دارد، در حالی که ناسیونالیسم مدنی با «عناصر جهان‌شمولی و خیرخواهی» مطابقت دارد (Reeskens & Wright, 2011:1460). مطالعه موریسون و همکاران گزارش دادند که رضایت ملی، سطوح رضایت از موقعیت‌های گذشته، حال و آینده کشور به طور مثبت با امیدواری مرتبط بوده است. رضایت بالا در یک حوزه می‌تواند به حوزه دیگری سرایت کند تا بهزیستی روانشناختی کلی را تقویت کند (Morrison, Tay & Diener, 2011: 166).

با توجه به اهمیت متغیر غرور ملی و بررسی متغیرهای مهم مرتبط با آن، این مطالعه درصدد است که ارتباط هویت ملی و غرور ملی با در نظر گرفتن نقش میانجی امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان علوم سیاسی بررسی کند.

پیشینه پژوهشی

گوت و واتسون (۲۰۰۶) به بررسی نگرش به مهاجرت و هویت ملی پرداختند. در این پژوهش که عوامل تأثیرگذار بر نگرش به مهاجرپذیری بررسی شده است، به‌طور گذرا به این نکته اشاره شده است که هرچه غرور ملی افراد بیشتر باشد نگرش آن‌ها نسبت به مهاجرت به دیگر کشورها کاهش می‌یابد و رابطه‌ای غیرمستقیم بین نگرش به مهاجرت و مهاجرپذیری با هویت و غرور ملی وجود دارد، به‌طوری‌که افراد با نمره پایین غرور ملی، هم دید مثبتی نسبت به مهاجرت به دیگر کشورها دارند هم دید مثبتی به پذیرش مهاجران از کشورهای دیگر در این پژوهش یکی از عوامل تأثیرگذار بر دیدگاه نسبت به مهاجرپذیری ابعاد مختلف هویت ملی ذکر شده است افرادی که در ملی‌گرایی نمره بالایی کسب کرده‌اند مخالفت بیشتری با مهاجرت و مهاجرپذیری دارند. در این مطالعه سطوح آموزشی و زمینه شغلی نیز از جمله عوامل مؤثر بر نگرش به مهاجرت ذکر شده است. ۴۹ درصد افرادی که سواد نداشتند خواستار کاهش مهاجرپذیری هستند. جالب اینجاست که در مطالعات قبلی گزارش شده است هرچه سطح سواد بیشتر باشد نمره غرور ملی حیطة عام افراد بالاتر و نمره حیطة خاص غرور ملی پایین‌تر است و افرادی که اعتقاد دارند مهاجرپذیری نباید کاهش پیدا کند در غرور ملی نمرات پایین‌تری داشتند در مطالعه گوت

و واتسون یافته دیگر نشان داد که احساس غرور در مورد پیشرفته‌ای ورزشی، اقتصادی، ادبیات و هنر با احساسات بیگانه‌هراسی و نژادپرستی همراه نیست.

کامرون و بری (۲۰۰۸) در مطالعه‌ای با عنوان «عشق میهن پرست واقعی: ساختار و پیشی بینی کننده غرور کانادایی» بیان کرده که قدرت و ارزش وابستگی روانی به ملت خود به طور بالقوه توسط منابع دیگر شناسایی، از جمله قومیت و زبان، پیچیده می‌شود. در جوامع گوناگون، یک سوال حیاتی این است که آیا میهن پرستی - احساس غرور مرتبط با هویت ملی - با تنوع سازگار است یا اینکه قدرت و معنای هویت های ملی و قومی با یکدیگر در تضاد است؟ این مطالعه برگرفته از داده های یک نمونه ۲۰۰۰ نفره ملی و تصادفی از کانادایی ها، دو مسائل کلی مورد بررسی قرار داده شد: (الف) ساختار میهن پرستی کانادایی که از ویژگی ها، فعالیت ها و نهادهای ملی مختلف ناشی می شود و (ب) پیش‌بینی‌کننده‌های میهن‌پرستی، با تمرکز بر اینکه آیا منابع مختلف تنوع (مثلاً منطقه) و قدرت شناسایی قومی بر غرور ملی کانادا تأثیر دارد یا خیر. تحلیل عاملی نشان می‌دهد که جنبه‌های غرور کانادایی در امتداد دو بعد (پیوستار) مرتبط - «خانه» (به عنوان مثال، مؤسسات و سیاست‌ها) و «دور» (حضور بین‌المللی و موفقیت) با پاسخ‌دهندگان کبکی الگوی پیچیده‌تر و دوسوگرتری را نشان می‌دهند. زنان و جوانان کانادایی تمایل بیشتری به ابراز غرور ملی داشتند، اما نسبت به قومیت با میهن‌پرستی توجه کمی داشتند.

قانعی راد، خوشنام و جعفری (۱۳۹۴) در مقاله‌ای کشورهای مختلف را براساس ادیان آنها و متغیرهای مورد نظر در آنها تحلیل کرده و شاخص های مشابه و متنوع موجود در کشورها را دسته بندی کرده است. نتایج بخشی از این دسته بندی نشان داده که بین غرور ملی و احساس شادمانی رابطه همبستگی بالایی وجود دارد. به صورتی که احساس شادمانی هر وقت بیشتر می شود سطوح غرور ملی افزایش یافته و این رابطه در سطحی بالایی قرار می گیرد.

غفاری نسب، مساوات، قاسمی نژاد، علایی (۱۳۹۵) به روش پیمایشی به بررسی عوامل اجتماعی، فرهنگی مرتبط با هویت ملی در بین شهروندان ۱۵ سال به بالای شهر اقلید پرداخته است. یافته ها مبین آن است که از بیم متغیرهای پیش بینی کننده چهار متغیر گستره شبکه ارتباطی (۵ درصد)، میزان دینداری (۲۲ درصد)، سن (۶ درصد)، و استفاده از رسانه (۳ درصد)، در مجموع ۳۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کرده اند.

سوتاری (۲۰۱۵) مقاله‌ای با عنوان «عوامل تعیین‌کننده‌های غرور ملی اقلیت‌های قومی و مهاجر در اروپا» به چاپ رسانده است. این مقاله روی عوامل تعیین‌کننده و مؤثر بر غرور ملی قومیت‌های متنوع مطالعه نموده است. از داده‌های چند بخشی و پیمایش‌های ارزشی

جهانی و اروپایی کشورهای مشترک‌المنافع ۴۳۹۰۹ نفر برای این منظور استفاده شده است. از روش تحلیل‌های چندسطحی برای این منظور استفاده شد تا تأثیر تبعیض، فقر، وضعیت اجتماعی ادراک شده را روی احساس غرور ملی اقلیت‌های قومی و مهاجر در اروپا سنجیده شود. نتایج نشان داده که وقتی اقلیت‌های قومی فقیر باشند و یا با نگرش‌های تبعیضی، خود را انطباق داده باشند، غرور ملی در میان آنها پایین است. نتایج دیگر نشان داد که زمینه تبعیض و فقر با وضعیت گروه‌های قومی و مهاجرین نقش عامل میانجی را برای رابطه فقر، تبعیض و وضعیت اجتماعی با غرور ملی خواهند داشت.

دیمیترو گرال، است وود و گرال (۲۰۱۶) مطالعه‌ای با عنوان «طول عمر هویت ملی و غرور ملی: شواهدی از پهنه اروپا» انجام داده است که بیان نموده که غرور ملی می‌تواند طیف گسترده‌ای از پیامدهای سیاسی و اقتصادی را پیش‌بینی کند، اما هنوز شناخته نشده که چه چیزی باعث افتخار افراد به ملت خود شده است. نتایج نشان داد که تداوم هویت ملی با غرور ملی رابطه مثبت معنی‌داری داشته است. این رابطه ضمنی قوی و قابل توجه است. نتایج نشان داد که غرور ملی در امتداد هویت ملی است و غرور ملی منعکس‌کننده ریشه‌های اجتماعی و تاریخی است در زمان‌های مختلف به ظهور می‌رسد.

جعفری (۱۳۹۵) در مطالعه به سنجش عوامل مؤثر بر میزان شادمانی در ۳۰ کشور اسلامی منتخب، طی دوره‌ی زمانی ۲۰۱۴-۲۰۰۷ است. نتایج اصلی این مقاله حاکی از آنست که در کشورهای مورد مطالعه (۱) با افزایش درآمد سرانه، شادی نیز افزایش می‌یابد. (۲) بیکاری و تورم اثر کاهنده بر شادی دارند و شدت اثرگذاری منفی نرخ بیکاری بر سطح شادمانی نسبت به نرخ تورم بیش‌تر است. (۳) افزایش محدودیت‌های دولت و خصومت‌های اجتماعی به‌عنوان شاخص‌های اندازه‌گیری محدودیت‌های مذهبی، با شادی کم‌تری همراه شده است. (۴) امید به زندگی با اثرگذاری مثبت، بیش‌ترین تأثیر را بر میزان شادمانی داشته است. کشورهای سرمایه‌دار، با نرخ بیکاری، نرخ تورم و با متوسط عمر بالاتر، انسان بیشتر احساس خوشبختی دارند.

محمدی (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به بررسی رابطه عوامل فرهنگی و مذهبی با شادمانی اجتماعی و تأثیر آن بر توسعه اجتماعی (مورد مطالعه: ساکنان شهر اصفهان) پرداخته است که یافته‌ها نشان داد میان سرمایه فرهنگی (۰/۴۱)، برنامه‌های رسانه‌های جمعی (۰/۴۷) امکانات دینداری (۰/۳۸) و امکانات تفریحی و رفاهی (۰/۶۳) همبستگی مثبت و متوسط مشاهده شده است. حدود سی درصد تغییرات شادمانی از طریق مدل رگرسیونی با متغیرهای مستقل توضیح داده شده است و بیشترین تأثیر نیز مربوط به متغیر مستقل دینداری و کمترین تأثیر به متغیر سرمایه فرهنگی مربوط بوده است.

عظیمی (۱۴۰۰) در مطالعه‌ای نقش دموکراسی را بر میزان احساس شادمانی را مورد بررسی قرار داده است. یافته‌ها نشان داد که در میزان شادمانی تفاوت‌های معناداری بین کشورهای مختلف مشاهده شده است. به طور مثال در کشورهای شمال اروپا که با میانگین بالای ۸۰ درصد بالاترین میزان شادمانی را در جهان دارند، دموکراسی اثر مثبت و معناداری بر میزان شادمانی دارد. همچنین این اثر از طریق سرمایه اجتماعی بیشتر افزایش خواهد داشت.

اکبری (۱۴۰۰) در مقاله‌ای درصدد بررسی تأثیر غرور ملی را بر سازگاری اجتماعی با میانجی‌گری راهبرد تنظیم شناختی هیجان بود. نتایج مدل معادلات ساختاری مطالعه نشان داد که اثرات مستقیم میزان بتای استاندارد مسیر غرور ملی به راهبرد مثبت معنی دار شد و همچنین اثر مستقیم راهبرد منفی تنظیم هیجان دانشجویان و مسیر از غرور ملی به سازگاری اجتماعی دانشجویان هم معنی دار مشاهده شد و اثر مستقیم از راهبرد مثبت تنظیم هیجان به سازگاری اجتماعی دانشجویان نیز معنی دار بدست آمد، اما تأثیر راهبرد منفی تنظیم هیجان بر سازگاری اجتماعی دانشجویان معنی دار نشده است. همچنین تحلیل نقش واسطه‌ای راهبردهای مثبت تنظیم شناختی هیجان در ارتباط با غرور ملی و سازگاری اجتماعی در این مطالعه تأیید شده است.

اسدی، خوشنام، افروزه، محمدزاده و دست بر حق (۱۴۰۱) در مقاله‌ای به شناسایی مؤلفه‌های توسعه هویت قومی ایرانیان با تأکید بر امر ورزش است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد موجبات علی بر پدیده اصلی مؤثر است و پدیده اصلی، شرایط زمینه‌ای و شرایط مداخله‌گر بر راهبردها اثرگذار است و راهبردها تأثیر مثبت و معناداری بر پیامدها دارد (۰/۶۹۱). لذا پیشنهاد شده که در مسیر دستیابی به پیامدهای اجتماعی و غرور ملی و هویت قومی، می‌بایست راهبردهایی در مسیر شکل‌گیری منشور هویت قومی ایجاد شود.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش از لحاظ ماهیت جزو تحقیقات توصیفی و از لحاظ روش نیز جزو مطالعات همبستگی است. جامعه آماری را دانشجویان علوم سیاسی مقطع کارشناسی دانشگاه مازندران تشکیل می‌دهند که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ که در دوره کارشناسی تعداد آنها حدود ۵۰۰ دانشجو در حال تحصیلی بودند. هدف از انتخاب دانشجویان علوم سیاسی، داشتن آگاهی سیاسی و تسلط موضوعی به مولفه هویت و همبستگی ملی است. علوم سیاسی که گاهی سیاست‌شناسی نامیده می‌شود، یک علم اجتماعی است که با نظام‌های حکمرانی و تجزیه و تحلیل فعالیت‌های سیاسی، افکار سیاسی و قانون اساسی مرتبط با رفتار سیاسی سروکار دارد. هدف شته علوم سیاسی، تربیت سیاست

شناسانی است که بتوانند راهکارهای مناسبی ارائه بدهند تا منافع متضاد یک جمع که در چارچوبی به نام کشور زندگی می کنند، با یکدیگر تلفیق داده شود. از نرم افزار جی پاور برای تعیین حجم نمونه استفاده شد. در این مطالعه حدود ۱۸۰ پرسشنامه توزیع شد که در نهایت اطلاعات ۱۳۹ دانشجو معتبر تشخیص داده شد. ۱۳۹ نفر از دانشجویان کارشناسی علوم سیاسی (۴۷ دانشجوی پسر و ۹۲ دانشجوی دختر) دانشگاه مازندران شرکت داشتند که از طریق روش نمونه گیری طبقه ای انتخاب شدند. طبقات شامل دانشجویان سال اول (۳۶)، دوم (۳۵)، سوم (۳۶) و چهارم (۳۲) بوده است. کلیه دانشجویان نمونه به سه پرسشنامه استاندارد زیر پاسخ دادند:

غرور ملی: برای اندازه گیری غرور ملی از پرسشنامه غرور ملی ساخته عیدی و همکاران (۱۳۹۳) استفاده شد. این پرسشنامه دارای هفت مولفه غرور فرهنگی و ادبی (۱۲ گویه)، غرور ناشی از تاریخ و تمدن (۸ گویه)، غرور نظامی (۸ گویه)، غرور سیاسی (۱۰ گویه)، غرور ملی (۸ گویه)، غرور اقتصادی (۵ گویه) و غرور ورزشی (۱۴ گویه) و ۷۱ گویه می باشد. طیف نمره گذاری لیکرت ۵ ارزشی از (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) است. عیدی و همکاران (۱۳۹۳) پایایی از طریق آلفای کرونباخ مولفه ها را بین ۰/۷۳ تا ۰/۷۸ و برای کل ابزار ۰/۷۹ و روایی سازه پرسشنامه را قوی و منطبق با داده تجربی گزارش کردند. طبق جدول ۲ در این مقاله میزان پایایی از طریق آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۸ بدست آمده است.

امیدواری حوزه های خاص: در این مطالعه از مقیاس ۴۰ سوالی امیدواری حوزه های خاص (Adult Domain-specific hope scale (DSHS)) بزرگسالان سیمپسون (۱۹۹۹) استفاده شده که توسط احمدی طهور سلطانی، کرمی نیا، احدی، و مرادی (۱۳۹۰) ساخته شده است. این مقیاس داری شش خرده مقیاس اجتماعی، تحصیلی، روابط عاشقانه، خانوادگی، شغلی و اوقات فراغت است. احمدی طهور سلطانی و همکاران (۱۳۹۰) این ابزار را روی ۱۰۰۰ دانشجوی با دامنه سنی ۱۸ تا ۳۴ سال دوره کارشناسی دانشگاه های سراسر کشور هنجاریابی شده است. احمدی طهور سلطانی و همکاران (۱۳۹۰) روایی سازه این ابزار را تایید کردند و ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ پرسشنامه حاضر را هم (۰/۹۴) گزارش کردند. نتایج هنجاریابی ملی این ابزار نشان می دهد که این مقیاس از اعتبار و روایی بالایی برخوردار است. طبق جدول ۱ در این مقاله میزان پایایی از طریق آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۹۱ بدست آمده است.

جدول ۱ ضرایب پایایی از طریق آلفای کرونباخ

غرور ملی	امیدواری حوزه‌های خاص	هویت ملی	ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ ابزارهای پژوهش
۰/۸۵	۰/۹۱	۰/۸۸	

هویت ملی: پرسشنامه هویت ملی توسط ربانی و رستگار (۱۳۹۲) به منظور سنجش هویت ملی طراحی و تدوین شده است. پرسشنامه هویت ملی دارای ۲۵ سوال و شش مولفه شامل فرهنگی، زبانی، اجتماعی، سیاسی، سرزمینی و دینی می باشد و بر اساس طیف لیکرت (کاملاً مخالفم، مخالفم، بینابین، موافقم و کاملاً موافقم) با سوالاتی مانند (از اینکه دارای فرهنگ ایرانی هستم، به خودم افتخار می‌کنم) به سنجش هویت ملی می پردازد. در پژوهش ربانی و رستگار (۱۳۹۲) روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در پژوهش ربانی و رستگار (۱۳۹۲) برای این پرسشنامه ۰/۸۲ بدست آمده است. طبق جدول ۱ در این مقاله میزان پایایی از طریق آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۵ بدست آمده است.

یافته‌ها

نتایج شاخص‌های مرکزی و پراکنندگی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ آمده است.

مقیاس‌ها	میانگین	انحراف استاندارد
هویت ملی	۳/۸۴	۰/۸۷
امیدواری حوزه‌های خاص	۳/۶۲	۰/۹۲
غرور ملی	۴/۶۱	۰/۵۲

در جدول ۳ ماتریس همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش نشان داده شده است.

متغیرها	۱	۲	۳
۱) هویت ملی	۱		
۲) امیدواری حوزه‌های خاص	۰/۱۵*	۱	
۳) غرور ملی	۰/۳۱*	۰/۴۳*	۱

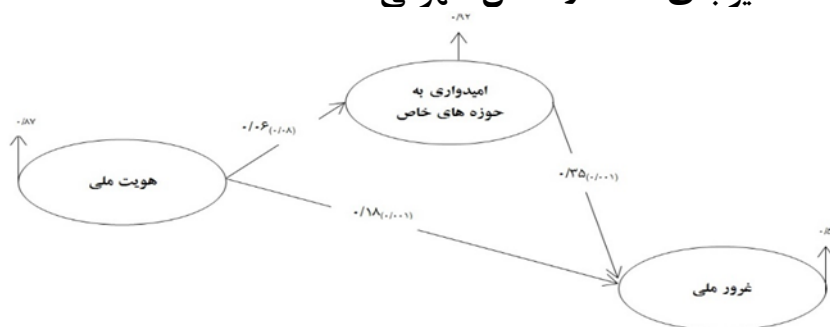
* $(P < .05)$

جدول ۳ ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که ضریب همبستگی پیرسون دو متغیر هویت ملی و امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان ۰/۱۵ بدست آمده که در سطح $(p < 0/01)$ معنی‌دار است. بنابراین با توجه به اطلاعات بدست آمده بین دو هویت ملی و امیدواری حوزه‌های

خاص دانشجویان علوم سیاسی رابطه معنی‌داری در جهت مثبت وجود دارد. برای دو متغیر امیدواری حوزه های خاص و غرور ملی نیز ضریب همبستگی قابل توجه ۰/۴۳ بدست آمده که در سطح (p<0/01) معنی‌دار بوده است، پس بین دو متغیر امیدواری حوزه های خاص و غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی رابطه معنی‌داری در جهت مثبت مشاهده شد. همچنین ضریب همبستگی دو متغیر هویت ملی و غرور ملی دانشجویان ۰/۳۱ بدست آمده که در سطح (p<0/01) معنی‌دار است. بنابراین با توجه به اطلاعات بدست آمده بین دو متغیر هویت ملی و غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی نیز رابطه معنی‌داری در جهت مثبت وجود دارد.

شکل ۱ مقادیر بتای استاندارد مدل مفهومی

جدول ۴ و شکل ۱ میزای بتای استاندارد مسیر را نشان می‌دهد.

جدول ۴ ضرایب مسیر متغیرها در مدل

اثرات	از	بر	b	β	SE	T (Sig)	نتیجه h_0
مستقیم	هویت ملی	امیدواری حوزه-های خاص	۰/۰۹	۰/۰۶	۰/۰۳	۱/۹۲ (۰/۰۸)	عدم رد
	غرور ملی	غرور ملی	۰/۲۹	۰/۱۸	۰/۰۳	** ۳/۲۳ (۰/۰۰۱)	رد
غیر مستقیم	امیدواری حوزه های خاص	غرور ملی	۰/۴۱	۰/۳۵	۰/۰۴	** ۴/۲۱ (۰/۰۰۱)	رد
	هویت ملی	امیدواری حوزه های خاص	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۶	۰/۶۷ (۰/۶۵)	عدم رد
کل	هویت ملی	امیدواری حوزه های خاص	۰/۱۱	۰/۰۷	۰/۰۳	۱/۹۵ (۰/۰۶)	عدم رد
	غرور ملی	غرور ملی	۰/۲۹	۰/۱۸	۰/۰۳	** ۳/۲۳ (۰/۰۰۱)	رد
	امیدواری حوزه های خاص	غرور ملی	۰/۴۱	۰/۳۵	۰/۰۴	** ۴/۲۱ (۰/۰۰۱)	رد
P<۰/۰۱** P<۰/۰۵*							

نتایج جدول ۴ و شکل ۱ نشان می‌دهد که در بخش اثرات مستقیم میزان بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان (فرضیه اول پژوهش) در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار نمی‌باشد ($\beta = 0/06$; $T = 1/92$). بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی (فرضیه دوم پژوهش) در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار است ($\beta = 0/18$; $T = 3/23$). همچنین میزان بتای استاندارد مسیر امیدواری حوزه‌های خاص به غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی (فرضیه سوم پژوهش) در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار است ($\beta = 0/35$; $T = 4/21$). در بخش اثرات غیرمستقیم نیز میزان بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان علوم سیاسی در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار نشده است ($\beta = 0/01$; $T = 0/67$). با توجه به نتایج اثر غیرمستقیم می‌توان دریافت که امیدواری حوزه‌های خاص در ارتباط هویت ملی و غرور ملی دانشجویان نقش میانجی نداشته است. در بخش اثرات کل نیز میزان بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار نمی‌باشد ($T = 1/95$; $\beta = 0/07$). بتای استاندارد مسیر از هویت ملی به غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار است ($\beta = 0/18$; $T = 3/23$). همچنین میزان بتای استاندارد مسیر امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان به غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی (فرضیه سوم پژوهش) در دو سطح $(p < 0/05)$ و $(p < 0/01)$ معنی‌دار است ($\beta = 0/35$; $T = 4/21$).

جدول ۵ اثرات پس‌ماند متغیرهای درونی در مدل کلی

متغیرها	R	R ²	SE	T (Sig)
امیدواری به حوزه‌های خاص	0/12	0/01	3/11	1/29 (0/19)
غرور ملی	0/39	0/15	2/02	2/96 (0/001)*

$$P < 0/01^{**} \quad P < 0/05^*$$

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که حدود ۱ درصد از واریانس امیدواری به حوزه‌های خاص دانشجویان علوم سیاسی، حدود ۱۵ درصد از واریانس غرور ملی توسط متغیرهای دیگر تبیین شده است.

جدول ۶ شاخص‌های نیکویی برازش

شاخص	شاخص نیکویی، برازش	ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب	نسبت مجذور خي به آزادی	مجذور خي	درجه آزادی
شاخص تعدیل‌شده نیکویی، برازش	0/85	0/87	0/07	4/78	4/21

با توجه به اطلاعات نمایش داده شده جدول ۶ و عدم معنی داری شاخص آزمون مجذور خی، برازش مدل را با داده‌ها را می توان نتیجه گرفت. برای شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریب مقدار $0/07$ بدست آمده که ضریب قابل اتکایی است و برای شاخص نیکویی برازش نیز مقدار ضریب $0/87$ بدست آمده و برای شاخص تعدیل شده نیکویی برازش نیز ضریب $0/85$ بدست آمده که نشان می دهد مدل مفهومی با مدل تجربی تاحدی قابل قبولی انطباق دارد.

نتیجه گیری

این مطالعه درصدد است که ارتباط هویت ملی و غرور ملی با درنظر گرفتن نقش میانجی امیدواری حوزه های خاص دانشجویان علوم سیاسی بررسی کند. نتایج تجزیه و تحلیل پژوهش نشان داد که رابطه علی هویت ملی با امیدواری حوزه های خاص دانشجویان علوم سیاسی معنی دار نمی باشد. نتایج تجزیه و تحلیل این فرضیه با نتایج مطالعات موریسون و همکاران، ریسکنز و رایت، تاحدی همخوان و همسو است. مطالعه موریسون و همکاران (۲۰۱۱) گزارش می دهد که رضایت ملی، سطوح رضایت از موقعیت های گذشته، حال و آینده کشور خود به طور مثبت با شادی مرتبط است. رضایت بالا در یک حوزه می تواند به حوزه دیگری سرایت کند تا بهزیستی روانشناختی کلی را تقویت کند. ریسکنز و رایت (۲۰۱۱) رابطه بین هویت ملی و بهزیستی روانشناختی را در کشورهای اروپایی بررسی کردند و دریافتند که در حالی که با غرور ملی تعدیل می شود، سطوح بالاتر هویت ملی، شادی را کاهش می دهد، اما سطوح پایین تر هویت ملی، شادی را تقویت کند. برای تبیین نظری نتایج باید گفت که هویت ملی می تواند تأثیرات پیچیده ای بر سطح امیدواری در یک جامعه داشته باشد. این تأثیرات می توانند هم مثبت و هم منفی باشند و به عوامل مختلفی مانند نوع هویت ملی، شرایط اجتماعی-اقتصادی، و رویدادهای تاریخی و سیاسی بستگی دارند. افزایش شور ملی منجر به ایجاد حس تعلق و امنیت می شود که در نهایت سطوح امیدواری در حوزه خاص ارتقا می یابد. هویت ملی قوی می تواند حس تعلق و امنیت را در افراد تقویت کند. وقتی افراد احساس می کنند که بخشی از یک گروه بزرگتر و حمایت شده هستند، احتمال بیشتری دارد که نسبت به آینده خوش بین باشند. این احساس امنیت می تواند به افزایش امیدواری در سطح جامعه منجر شود. همچنین افزایش هویت ملی به تقویت همبستگی و همکاری، ایجاد انگیزه برای پیشرفت می انجامد که مستقیماً روی امیدواری تأثیر می گذارند. هویت ملی مشترک می تواند افراد را به همکاری و همبستگی برای رسیدن به اهداف مشترک ترغیب کند.

وقتی افراد احساس می‌کنند که در یک کشتی هستند و سرنوشت مشترکی دارند، احتمال بیشتری دارد که برای بهبود شرایط جامعه تلاش کنند و به آینده امیدوار باشند. ایجاد حس برتری جویی و تعصب، نادیده گرفتن مشکلات داخلی، ایجاد تبعیض و نابرابری و استفاده ابزاری از هویت ملی نیز از تاثیرات منفی تاثیر هویت ملی بر امیدواری است. به طور خلاصه، هویت ملی می‌تواند هم به افزایش و هم به کاهش سطح امیدواری در یک جامعه منجر شود. تأثیر آن به عوامل مختلفی بستگی دارد، از جمله نوع هویت ملی، شرایط اجتماعی-اقتصادی، و رویدادهای تاریخی و سیاسی. اگر هویت ملی به صورت سازنده و فراگیر تعریف شود و به تقویت همبستگی، انگیزه و اعتماد به نفس در جامعه کمک کند، می‌تواند به افزایش امیدواری منجر شود. اما اگر هویت ملی به صورت افراطی و انحصاری تعریف شود و به ایجاد تبعیض، تعصب و سرکوب منجر شود، می‌تواند به کاهش امیدواری منجر شود.

نتایج نشان داد که رابطه هویت ملی با غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی معنی‌دار مشاهده شد. نتایج این فرضیه با نتایج مطالعات اسمیت و کیم، سبوتاری، دیمیتروا گرال و همکاران، تروت، اسدی و همکاران همسو می‌باشد. اسمیت و کیم (۲۰۰۶) دریافتند که غرور ملی از هویت ملی به وجود می‌آید، احساس مثبتی است که مردم نسبت به کشورشان دارند. غرور ملی دو جنبه دارد: حس کرامت یک فرد برای ملیتش قائل است و غرور یا اعتماد به نفسی که از هویت ملی خود گرفته است. غرور ملی به احساس میهن‌پرستی (Patriotism) و ملی‌گرایی (Nationalism) مرتبط است. میهن‌پرستی عشق یا بیعت وفاداری (dedicated allegiance) به یک کشور است. درحالی‌که ملی‌گرایی پرستش یا هواداری (Devotion) ملی قدرتمندی از یک کشور است. غرور ملی نیز با ملی‌گرایی همزیستی دارد و به عنوان پیش شرط (prerequisite) ملی‌گرایی محسوب می‌شود؛ یعنی پیش از ملی‌گرایی فرد نسل به ملیت خود احساس غرور ملی دارد. ملی‌گرایی به ماورای غرور ملی توسعه می‌یابد و به هیچ وجه معادل وجود ملیت‌ها نیست. سبوتاری (۲۰۱۵) به این نتیجه رسید که وقتی اقلیت‌های قومی فقیر باشند، غرور ملی در میان آنها پایین است. نتایج دیگر نشان داد که زمینه تبعیض و فقر با وضعیت گروه‌های قومی و مهاجرین نقش عامل میانجی را برای رابطه فقر، تبعیض و وضعیت اجتماعی با غرور ملی خواهند داشت. دیمیتروا گرال و همکاران (۲۰۱۶) نشان داد که هویت ملی با غرور ملی رابطه مثبت معنی‌داری داشته است. این رابطه ضمنی قوی و قابل توجه است و غرور ملی منعکس‌کننده ریشه‌های اجتماعی و تاریخی است در زمان‌های مختلف به ظهور می‌رسد. تروت (۲۰۱۹)

دریافت هویت ملی با غرور ملی رابطه دارد. اسدی و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که هویت قومی و ملی با غرور ملی رابطه دارد. برای تبیین نظری این نتایج باید گفت که دانشجویان علوم سیاسی با شناخت، آگاهی از گذشته و تاریخ ملت خود، توانایی ملت خود در قالب هویت ملی احساس غرور خواهند کرد و غرور ملی آنها تحت تاثیر درک آنها از هویت ملی است.

نتایج دیگر پژوهش نشان داد که رابطه امیدواری حوزه‌های خاص با غرور ملی دانشجویان علوم سیاسی معنی دار است. نتایج این فرضیه نیز مورد حمایت نتایج مطالعات اسمیت و کیم (۲۰۰۶)، اکبری (۱۴۰۱)، قانع‌راد، خوشنام و جعفری (۱۳۹۴)، سبوتاری (۲۰۱۵)، جعفری (۱۳۹۵) و محمدی (۱۳۹۸) می‌باشد. مطالعه قانع‌راد، خوشنام و جعفری (۱۳۹۴) در تمام مناطق بررسی شده از ارتباط نسبتاً بالای غرور ملی و احساس شادمانی افراد است. سبوتاری (۲۰۱۵) به این نتیجه رسید که که وقتی اقلیت‌های قومی فقیر باشند، غرور ملی در میان آنها پایین است. نتایج دیگر نشان داد که زمینه تبعیض و فقر با وضعیت گروه‌های قومی و مهاجرین نقش عامل میانجی را برای رابطه فقر، تبعیض و وضعیت اجتماعی با غرور ملی خواهند داشت. جعفری (۱۳۹۵) دریافت که کشورهای ثروتمندتر، با نرخ بیکاری، نرخ تورم و محدودیت‌های مذهبی کم‌تر و با متوسط عمر بالاتر، شادمان‌تر می‌باشند. محمدی (۱۳۹۸) دریافت که سرمایه فرهنگی و مذهبی بر شادمانی تاثیر دارد. اکبری (۱۴۰۰) دریافت که غرور ملی با سازگاری اجتماعی دانشجویان رابطه معنی دار داشته است. برای تبیین نتایج باید گفت که هویت ملی و غرور ملی ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند و هویت ملی می‌تواند تأثیر بسزایی بر غرور ملی داشته باشد. در واقع، هویت ملی بستری را فراهم می‌کند که غرور ملی در آن رشد می‌کند. در اینجا به برخی از تأثیرات هویت ملی بر غرور ملی اشاره می‌شود:

۱. احساس تعلق و همبستگی: هویت ملی یک احساس تعلق و همبستگی بین افراد یک ملت ایجاد می‌کند. وقتی افراد احساس کنند که بخشی از یک گروه بزرگتر با ارزش‌ها، فرهنگ و تاریخ مشترک هستند، احتمال بیشتری دارد که به ملت خود افتخار کنند. برای مثال برای مقوله تحریف نا خلیج فارس توسط مقامات آمریکای در دو هفته ابتدای اردیبهشت ۱۴۰۴ حمایت‌های زیادی در قالب شبکه‌های اجتماعی برای مقابله با این تحریف صورت گرفته است.

۲. ارزش‌ها و دستاوردهای مشترک: هویت ملی معمولاً حول مجموعه‌ای از ارزش‌ها، سنت‌ها، دستاوردها و نمادهای مشترک شکل می‌گیرد. وقتی افراد به این ارزش‌ها و

دستاوردها افتخار می‌کنند، این افتخار به غرور ملی تبدیل می‌شود. برای مثال، افتخار به تاریخ، فرهنگ، هنر، ادبیات، ورزش و پیشرفت‌های علمی یک کشور می‌تواند به غرور ملی دامن بزند.

۳. تمایز و برتری‌جویی: هویت ملی به یک ملت کمک می‌کند تا خود را از دیگر ملت‌ها متمایز کند. این تمایز می‌تواند به احساس برتری‌جویی و غرور ملی منجر شود. البته باید توجه داشت که این احساس برتری‌جویی نباید به نژادپرستی یا تحقیر دیگر ملت‌ها منجر شود.

۴. واکنش به تهدیدات خارجی: هویت ملی می‌تواند در زمان تهدیدات خارجی تقویت شود و به غرور ملی دامن بزند. وقتی یک ملت احساس کند که ارزش‌ها، فرهنگ یا تمامیت ارضی آن مورد تهدید قرار گرفته است، افراد آن ملت برای دفاع از هویت ملی خود متحد می‌شوند و این اتحاد می‌تواند به غرور ملی منجر شود.

۵. انسجام اجتماعی و سیاسی: هویت ملی می‌تواند به انسجام اجتماعی و سیاسی یک ملت کمک کند. وقتی افراد احساس کنند که هویت ملی مشترکی دارند، احتمال بیشتری دارد که برای منافع ملی با یکدیگر همکاری کنند و از دولت خود حمایت کنند. این انسجام اجتماعی و سیاسی می‌تواند به غرور ملی منجر شود.

به طور خلاصه، هویت ملی مجموعه‌ای از ارزش‌ها، باورها، سنت‌ها، نمادها و دستاوردهای مشترک است که افراد یک ملت را به یکدیگر پیوند می‌دهد و احساس تعلق، همبستگی و تمایز را در آن‌ها ایجاد می‌کند. این احساسات می‌توانند به غرور ملی دامن بزنند و افراد را به دفاع از منافع ملی خود ترغیب کنند.

همچنین نتایج دیگر مطالعه نشان داد که امیدواری حوزه‌های خاص در ارتباط هویت ملی و غرور ملی دانشجویان نقش میانجی نداشته است. نتایج این بخش از مطالعه نیز تا حدی با نتایج برخی مطالعات تطابق دارد. اگرچه معقول به نظر می‌رسد که رضایت ملی عموماً با امیدواری مرتبط است و دو نوع هویت ملی حیطه خاص و عموم که بطور جدایی ناپذیر و در عین حال متمایز از یکدیگر هستند، بر امیدواری تأثیر می‌گذارد. مفاهیم کلیدی، یعنی هویت ملی و امیدواری، به ویژه با زمینه خاص مرتبط هستند، بنابراین رابطه بین هویت ملی و امیدواری ظاهراً در بین ملت‌ها و فرهنگ‌ها متفاوت است. به عنوان مثال، اکنون می‌دانیم که ادراکات مختلف از خود با تفاوت‌های نگرشی و رفتاری مرتبط است: به طور متوسط، افراد فرهنگ‌های اروپای غربی تمایل دارند خود را مستقل، مجزا و منحصر به فرد از دیگران بدانند، در حالی که افراد فرهنگ‌های آسیای شرقی تمایل دارند

که خود را مستقل، مجزا و منحصر به فرد از دیگران بدانند، ولی خود را به‌عنوان وابسته به هم و در مجموعه‌ای از روابط در نظر می‌گیرند (ها و جونگ، ۲۰۱۵). برای تبیین این نتایج باید گفت که به طور کلی، بین هویت ملی و امیدواری حوزه‌های خاص با غرور ملی دانشجویان نیز یک رابطه مثبت وجود دارد. به این معنی که هرچه هویت ملی در یک جامعه بیشتر باشد، امیدواری حوزه‌های خاص نیز معمولاً بیشتر می‌شود و در پیامد آن، غرور ملی نیز افزایش می‌یابد. این رابطه می‌تواند احتمالاً به دلایل زیر باشد:

- احساس تعلق و همبستگی: غرور ملی باعث می‌شود افراد احساس تعلق بیشتری به کشور خود داشته باشند و با یکدیگر متحد شوند. این حس همبستگی می‌تواند به افزایش امیدواری حوزه‌های خاص به آینده کشور منجر شود.
- اعتماد به نفس ملی: غرور ملی می‌تواند اعتماد به نفس ملی را افزایش دهد. وقتی افراد به کشور خود افتخار می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که به توانایی‌های خود و کشورشان برای حل مشکلات و دستیابی به موفقیت باور داشته باشند.
- انگیزه برای تلاش: غرور ملی می‌تواند انگیزه افراد را برای تلاش در جهت بهبود کشورشان افزایش دهد. وقتی افراد به کشور خود افتخار می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که برای حفظ و ارتقای آن تلاش کنند.
- تصویر مثبت از آینده: غرور ملی می‌تواند به ایجاد یک تصویر مثبت از آینده کشور کمک کند. وقتی افراد به کشور خود افتخار می‌کنند، احتمال بیشتری دارد که به آینده آن خوشبین باشند.

با این حال، توجه به این نکته مهم است که رابطه بین غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص همیشه ساده و مستقیم نیست. عوامل دیگری نیز می‌توانند بر این رابطه تأثیر بگذارند، اجتماعی، رویدادهای تاریخی، نظام سیاسی و ... می‌توانند بر این رابطه تأثیر بگذارند، شرایط اقتصادی و اجتماعی یک کشور می‌توانند بر میزان غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، در یک کشور با مشکلات اقتصادی و اجتماعی زیاد، ممکن است غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص کمتر از یک کشور با شرایط اقتصادی و اجتماعی بهتر باشد. رویدادهای تاریخی یک کشور نیز می‌توانند بر میزان غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص تأثیر بگذارند. به عنوان مثال، یک کشور که در گذشته جنگ یا بحران‌های سختی را تجربه کرده است، ممکن است غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص کمتری نسبت به یک کشور با تاریخ صلح‌آمیزتر داشته باشد. نظام سیاسی یک کشور نیز می‌تواند بر میزان غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص تأثیر

بگذارد. به عنوان مثال، در یک کشور با نظام سیاسی دموکراتیک و عادلانه، ممکن است غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص بیشتر از یک کشور با نظام سیاسی استبدادی و ناعادلانه باشد. در نهایت، رابطه بین غرور ملی و امیدواری حوزه‌های خاص یک رابطه پیچیده و چندوجهی است که تحت تأثیر عوامل مختلفی قرار دارد. با این حال، براساس نتایج مطالعه حاضر می‌توان گفت که امیدواری حوزه‌های خاص علاوه بر اینکه می‌تواند نقش مهمی در افزایش متغیرهای هویت ملی و غرور ملی ایفا کند، همچنین می‌تواند رابطه بین هویت ملی و غرور ملی را هم ارتقا بخشد.

استناد به این مقاله: کریمیان، علیرضا، اکبری، مهدی. (۱۴۰۴). ارتباط هویت ملی و غرور ملی با میانجی‌گری امیدواری حوزه‌های خاص دانشجویان علوم سیاسی، فصلنامه علمی رهیافت انقلاب اسلامی، ۱۹(۷۲)، ۱۰۵-۱۲۸.

The Islamic Revolution Approach Quarterly is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

منابع و مآخذ:

- Ahlerup, P., & Hansson, G. (2011). Nationalism and government effectiveness. *Journal of Comparative Economics*, 39(3), 431-451.
- Andrews, R., McGlynn, C., & Mycock, A. (2010). National pride and students' attitudes towards history: an exploratory study. *Educational Studies*, 36(3), 299-309.
- Bekhuis, H., Lubbers, M., & Verkuyten, M. (2014). How education moderates the relation between globalization and nationalist attitudes. *International Journal of Public Opinion Research*, 26(4), 487-500.
- Cameron, J. E., & Berry, J. W. (2008). True patriot love: Structure and predictors of Canadian pride. *Canadian Ethnic Studies*, 40(3), 17-41.
- Cebotari, V. (2015). The determinants of national pride of ethnic and immigrant minorities in Europe. *Nationalism and Ethnic Politics*, 21(3), 269-288.
- Dimitrova-Grajzl, V., Eastwood, J., & Grajzl, P. (2016). The longevity of national identity and national pride: Evidence from wider Europe. *Research & Politics*, 3(2), 2053168016653424.
- Ha, S. E., & Jang, S. J. (2015). National identity, national pride, and happiness: The case of South Korea. *Social Indicators Research*, 121(2), 471-482.
- Kavradim, S. T., & Özer, Z. C. (2014). Hope in Patients with Cancer. *Current Approaches in Psychiatry*, 6(2), 154-164.
- Morrison, M., Tay, L., & Diener, E. (2011). Subjective well-being and national satisfaction: Findings from a worldwide survey. *Psychological Science*, 22(2), 166-171.
- Müller-Peters, A. (1998). The significance of national pride and national identity to the attitude toward the single European currency: A Europe-wide comparison. *Journal of economic psychology*, 19(6), 701-719.
- Reeskens, T., & Wright, M. (2011). Subjective well-being and national satisfaction: taking seriously the "proud of what?"
- احمدی طهور سلطانی، محسن، کرمی‌نیا، رضا، احدی، حسن، و مرادی، علیرضا. (۱۳۹۰). هنجاریابی، روایی و اعتبار مقیاس امیدواری حوزه‌های خاص در دانشجویان ایرانی. *مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۲(۵)، ۵۱-۷۳.
- اسدی، خوشنام، ابراهیم، افروزه، محمد صادق، محمدزاده، یونس، و دست برحق، حسین‌علی. (۱۴۰۱). شناسایی مولفه‌های توسعه هویت قومی ایرانیان با تأکید بر امر ورزش. *پژوهش‌های معاصر در مدیریت ورزشی*، ۱۲(۲۴)، ۹۹-۹۱.
- اکبری، مهدی. (۱۴۰۰). تأثیر غرور ملی بر سازگاری اجتماعی با میانجی‌گری راهبردهای تنظیم شناختی هیجان (مطالعه موردی: دانشجویان کارشناسی دانشگاه مازندران). *فصلنامه مطالعات ملی*. شماره ۸۷ دوره ۲۲. ص ۶۷-۸۹.
- جعفری، محمد. (۱۳۹۵). سنجش عوامل مؤثر بر شادمانی در کشورهای اسلامی. *پژوهشنامه اقتصاد کلان*. شماره ۲۲ (دوره ۱۱)، ۶۵-۸۴.
- خواجه‌نوری، بیژن، هاشمی، سمیه و روحانی، علی. (۲۰۱۰). سبک زندگی و هویت ملی - مطالعه موردی: دانش آموزان دبیرستان های شهر شیراز. *مطالعات ملی*، ۴۴(۱۱)، ۱۵۲-۱۲۷.
- عظیمی. (۲۰۲۱). بررسی رابطه میزان دموکراسی و احساس شادمانی؛ مطالعه مقطعی - ملی. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۳۲(۱)، ۱۵۵-۱۶۸.
- عیدی، حسن، عباسی، همایون، و فدایی، معصومه. (۱۳۹۳). هنجاریابی ابزار غرور ملی با تأکید بر جایگاه ورزش. *مطالعات میانی مدیریت در ورزش*. سال اول. شماره ۳. ص ۳۷-۵۲.
- غفاری نسب اسفندیار، مساوات سید ابراهیم، قاسمی نژاد محمدعلی، علایی احمد. (۱۳۹۵). بررسی جامعه‌شناختی عوامل اجتماعی، فرهنگی مؤثر بر هویت ملی (مطالعه موردی: شهروندان ۱۵ سال به بالای شهر اقلید). *مطالعات توسعه اجتماعی - فرهنگی*، ۴(۴)، ۹-۳۵.
- قانع راد، محمدامین، خوشنام، مژگان، و جعفری، قاسم. (۱۳۹۴). غرور ملی، دموکراسی، اهمیت مذهب و افزایش احساس شادمانی یک دیدگاه جهانی (۲۰۰۹-۲۰۰۵). *مطالعات جامعه‌شناختی (نامه علوم اجتماعی سابق)*، ۲۲(۱)، ۱۶۲-۱۳۱.
- محمدی، اصغر. (۱۳۹۸). رابطه عوامل فرهنگی و مذهبی با شادمانی اجتماعی (مورد مطالعه: ساکنان شهر اصفهان). *مطالعات توسعه اجتماعی ایران*، ۱۱(شماره ۴ (پیاپی ۴۴))، ۱۱۱-۱۲۶.

identity, national pride, and happiness: The case of South Korea. *Social Indicators Research*, 121(2), 471-482.

Smith T., W. , & Kim S. (2006). National pride in cross-national and temporal perspective , *International Journal of Public Opinion Research*. 18:128-136.

Van Bavel, J. J., Cichocka, A., Capraro, V., Sjästad, H., Nezlek, J. B., Pavlović, T., ... & Jørgensen, F. J. (2022). National identity predicts public health support during a global pandemic. *Nature communications*, 13(1), 517.

question. *Psychological science*, 22(11), 1460-1462.

Reeskens, T., & Wright, M. (2013). Nationalism and the cohesive society: A multilevel analysis of the interplay among diversity, national identity, and social capital across 27 European societies. *Comparative Political Studies*, 46(2), 153-181.

Seligman, M. E. (2024). Can happiness be taught?. In *The Emotions* (pp. 77-81). Routledge.

Smith T., W. , & Kim S. (2006). National pride in cross-national and temporal perspective , *International Journal of Public Opinion Research*. 18:128-136.

Tracy, J. L., & Robins, R. W. (2007). The nature of pride. *The self-conscious emotions: Theory and research*, 263-282.

Tracy, J. L., Mercadante, E., Witkower, Z., & Cheng, J. T. (2020). The evolution of pride and social hierarchy. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 62, pp. 51-114). Academic Press.

Trošt, T. P. (2019). Remembering the good: Constructing the nation through joyful memories in school textbooks in the former Yugoslavia. *Memory Studies*, 12(1), 27-45.

Van Bavel, J. J., Cichocka, A., Capraro, V., Sjästad, H., Nezlek, J. B., Pavlović, T., ... & Jørgensen, F. J. (2022). National identity predicts public health support during a global pandemic. *Nature communications*, 13(1), 517.

References [In Persian]

Andrews, R., McGlynn, C., & Mycock, A. (2010). National pride and students' attitudes towards history: an exploratory study. *Educational Studies*, 36(3), 299-309.

Bekhuis, H., Lubbers, M., & Verkuyten, M. (2014). How education moderates the relation between globalization and nationalist attitudes. *International Journal of Public Opinion Research*, 26(4), 487-500.

Cameron, J. E., & Berry, J. W. (2008). True patriot love: Structure and predictors of Canadian pride. *Canadian Ethnic Studies*, 40(3), 17-41.

Ha, S. E., & Jang, S. J. (2015). National